

Список використаних джерел:

1. Концепція національного виховання // Початкова школа. – 1995. – № 2. – С. 48-52.
2. Богданович М.В. Методика розв'язання задач в початковій школі. – 3-є вид., перероб. і доповн.. – К.: Вища школа, 1990. – 183 с.
3. Воробйова С. Дидактична гра в процесі навчання // Рідна школа. – 2002. – № 10. – С. 46-48.
4. Матюшко І.С., Федотова Н.М. Математичні ігри в початкових класах: М35 Навчально-методичний посібник. – Чернігів: Чернігівський ЦНТЕІ, 2004. – 184 с.
5. Посаченко І.М. Ігрові методи у навчальному процесі // Рідна школа. – 1992. – № 1. – С. 72-74.
6. Роменець В.А. Психологія творчості: навч. посібник. – 2-е вид., доп. – К.: Либідь, 2001. – 288 с.

М'ягкота І.В.

викладач,

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)» СТУДЕНТАМ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Високі вимоги до професійної підготовки фахівців сьогодні висувають перед вищою школою ряд завдань. Одне з них полягає у пошуку ефективних методик розвитку мовленнєвої компетенції студентів нефілологічних спеціальностей. Бо ж відомо, що знання основних норм усного професійного мовлення, вміле застосування їх у межах обраної спеціальності і не тільки, підвищує результативність праці, допомагає комфортно почуватися на виробництві, у колективі, у ділових контактах, Перелічені ознаки ще раз актуалізують питання про мовну підготовку майбутніх фахівців.

Різноманітні цікаві сучасні наукові дослідження з питань методики викладання української мови (ділової, професійної) студентам нефілологічних спеціальностей належать таким авторам як: М. Брус, М. Вакуленко, Л. Масенко, Л. Мацько, М. Пентилюк, В. Радчук, Л. Савицька, І. Хом'як та ін.

Мета дослідження: узагальнити наявний в українських вищих школах досвід формування правильності професійного мовлення майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей на заняттях з української мови професійного спрямування, запозичити з нього усе найефективніше для студентів.

У процесі свого історичного існування курс викладання української мови студентам нефілологічних спеціальностей мав різні назви: українська мова, ділова українська мова, мова ділових паперів, ділове українське мовлення, українська мова (за професійним спрямуванням). В останньому варіанті курс існує і сьогодні. Пропозицію щодо заміни курсу «Українська ділова мова» на «Українська мова (за професійним спрямуванням)» слід визнати цілком виправданою.

Назва нового курсу, по-перше, зобов'язує розширити зміст цієї навчальної дисципліни, не пов'язуючи його лише з діловою мовою; по-друге, залежно від профілю навчального закладу спрямовує цей курс на прищеплення майбутнім спеціалістам навичок професійного спілкування. Однак зрозуміло, що хоч назва курсу і передає надто широке поняття «українська мова», вкладення в цей предмет вивчення всього, що передбачається академічним курсом української мови, не має ні достатнього часу, ні потреби. Його призначення – вузькоспрямоване: прищепити майбутнім фахівцям-нефілологам навички використання української мови в професійному вжитку. Така спрямованість нового курсу вимагає визначення практичних вимог, адекватних його навчальній меті.

Від чого слід відштовхуватися у формуванні їх концептуальних засад? Необхідно, як визнається, виходити з урахування реального стану володіння випускниками середніх шкіл культурою усного

і писемного мовлення, рівень якого, на жаль, не відповідає бажаному. Для виправлення такого стану освоєння української мови учорашніми школярами, яких вища школа має підготувати до вміння спілкуватися в професійному колі нормативною мовою, необхідна концепція курсу, яка б сприяла виробленню в студентів навичок усного і писемного мовлення в такій мірі, щоб воно відповідало літературному стандарту української мови.

Дехто з авторів програм нового курсу бачить втілення цього завдання на основі шкільної програми з української мови: повторення фонетики, морфології, правопису, синтаксису і пунктуації. Ці етапи освоєння різних структурних рівнів української мови методично виправдані у вивченні шкільного чи наукового (на спеціальних факультетах) курсів української мови. Повторення ж студентами-нефілологами вже вивченого не виправдовує себе психологічно, оскільки воно позбавлене своєрідності, новизни, яка може захопити особу, що має уявлення про основні положення шкільного курсу мови.

Вивчення запроваджуваного у нефілологічному вищому навчальному закладі курсу української мови повинне спиратися на здобуті в школі знання. Це – незаперечно. Але лише спиратися, а не зводитися до згадування мовознавчих термінів, парадигматичних ознак повнозначних частин мови і ролі службових слів, відновлення в пам'яті правопису окремих форм слів. Отримані в школі знання повинні стати ґрунтом для освоєння студентами узагальнених вимог культури усного і писемного мовлення, зорієнтованого на професійну специфіку. Під час формування професійної культури мовлення студентів-нефілологів для визначення доцільності введення певних мовних тем у курс української мови за професійним спрямуванням важливо враховувати такі його концептуальні засади:

1. Цілями викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є формування високого рівня мовної компетентності у професійній і науковій сферах комунікації; підвищення загальнокультурного та інтелектуального рівнів особистості; спрямування студентів на актуалізацію та

вдосконалення шкільних мовно-стилістичних знань, вироблення навичок культури професійного мовлення й оволодіння нормами літературної мови, вдосконалення основ орфографії, пунктуації та підвищення рівня грамотності, опрацювання основних, часто вживаних ділових документів і засобів професійного спілкування.

2. Основні завдання вивчення дисципліни: засвоєння норм літературної мови як основи культури усного й писемного спілкування; відтворення і створення текстів залежно від комунікативної мети; формування вміння правильно й логічно висловлювати свої думки в різностильовій комунікації, що інтегрує національний і культурний компоненти.

3. Визначимо компетенції, якими треба володіти студентові: знати особливості української мови як державної, її комунікативно-соціальні функції; розумітися на специфіці функціональних стилів української мови, вміти диференційовано використовувати їх відповідно до мовленнєвої ситуації, виразно й доцільно висловлювати думки; максимально засвоїти фахову термінологію (лексеми та фраземи; володіти навичками культури мовлення і нормами української літературної мови (лексичними, фразеологічними, орфоепічними, акцентуаційними, граматичними, стилістичними); розпізнавати та вміти редагувати суржикові слова та висловлювання, зробити нормою літературне мовлення; знати принципи і засоби ділового мовлення та основи ведення основної документації українською мовою; враховувати основні принципи професійного спілкування українською мовою та володіти основними його видами.

Отже, за умови послідовного практичного освоєння компонентів усіх трьох частин програми впродовж вивчення курсу та спираючись на знання, здобуті в школі, для студента-нефілолога є можливим надати їм узагальненого характеру і водночас з цим усунути порушення узвичаєних в літературному вжитку норм вимови звуків, наголошування слів, словотворення, будови синтаксичних конструкцій.

Список використаних джерел:

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / За заг. ред. О. Сербенської. – Львів, 1994. – 150 с.
2. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова: Практичний словник-довідник. – Львів, 2003. – 68 с.
3. Грищенко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник. – К., 2010. – 624 с.
4. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХІ століття. – К., 1994. – 62 с.
5. Кравчук О., Кліщова О. Культура мовлення – одна з ознак справжнього українця // Педагогіка і психологія професійної освіти. – Львів, 1998. – № 4. – С. 77-86.
6. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови. – К., 1993. – 248 с.
7. Сагач Г. Становлення духовно-інтелектуальної особистості студентів гуманітарного профілю засобами красномовства // Педагогіка і психологія професійної освіти. – Львів, 1998. – № 4. – С. 77-86.